

BESLUIT

HET COMPLEX

12 BRUGGEN

MEDY v.d LAAN

Broederplein 41·3703 CD Zeist

Postbus 1001·3700 BA Zeist

☎ | 030·69 83 211

☎ | 030·69 16 189

@ | info@monumentenzorg.nl

🌐 | www.monumentenzorg.nl

🏦 Rabobank 19.23.21.757

RIJKSDIENST VOOR DE MONUMENTENZORG

AANTEKENEN
Stichting Boogbrug Vianen
p/a Walkade 15
3401 DR IJSSELSTEIN

uw brief datum
29 september 2005

uw kenmerk
--

ons nummer
MS-2005-4330; -4335; -
4336; -4338; - 4339;-
4342; - 4343; - 4344; -
4346; -5117; -5118; -5119
en -5120

behandeld door
M. Sypkens Smit

doorkiesnummer
397

onderwerp
aanwijzingsverzoek tot beschermd monument van 12
stalen bruggen als groep

bijlagen
Geen

datum - 1 JUNI 2006

Gelet op de artikelen 3 en 4 van de Monumentenwet 1988 besluit ik het verzoek tot aanwijzing als één gezamenlijk beschermd monument met betrekking tot de groep van twaalf stalen bruggen als omschreven in uw aanvraag van 29 september 2005 af te wijzen en deze objecten niet als één gezamenlijk beschermd monument (monumentencomplex) aan te wijzen. Voor de overwegingen die aan dit besluit ten grondslag liggen, wordt verwezen naar de hierbij gevoegde bijlage, die geacht moet worden in dit besluit te zijn herhaald en opgenomen.

Op grond van artikel 7:1 van de Algemene wet bestuursrecht kan degene wiens belang rechtstreeks bij een besluit is betrokken daartegen binnen zes weken na de dag waarop het aangevallen besluit bekend is gemaakt, een bezwaarschrift indienen bij het bestuursorgaan dat het besluit heeft genomen. Een dergelijk bezwaarschrift dient u te adresseren aan het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen, Cf i/FJZ t.a.v. de Commissie voor de bezwaarschriften, Postbus 606, 2700 ML Zoetermeer. Tenminste deze beschikking of een kopie daarvan moet bij het bezwaarschrift worden gevoegd.

Een afschrift van dit besluit zend ik aan de betrokken gemeenten en provincies alsmede aan overige belanghebbenden.

Besluitmotivering

- Bijlage bij besluit op verzoek tot aanwijzing als beschermd monument als bedoeld in artikel 3, zesde lid, van de Monumentenwet 1988

Object:

Onderstaande 12 stalen verkeersbruggen als één gezamenlijk monument (complex)

1. brug over de IJssel bij Zwolle
(gemeente Zwolle en Gemeente Hattem)
2. brug over de Bergse Maas bij Keizersveer
(gemeente Werkendam en gemeente Geertruidenberg)
3. brug over de Maas bij Maastricht; "Wilhelminabrug"
(gemeente Maastricht)
4. brug over de Waal bij Zaltbommel
(gemeente Zaltbommel en gemeente Neerijnen)
5. brug over de Rijn bij Arnhem (John Frostbrug)
(gemeente Arnhem)
6. brug over de Lek bij Vianen
(gemeente Nieuwegein en gemeente Vianen)
7. brug over de Waal bij Nijmegen
(gemeente Nijmegen)
8. brug over het Hollands Diep bij Moerdijk
(gemeente Dordrecht en gemeente Moerdijk)
9. brug over de Maas bij Hedel
(gemeente Maasdriel en 's Hertogenbosch)
10. brug over de Oude Maas bij Dordrecht
(gemeente Dordrecht en gemeente Zwijndrecht)
11. brug over de Noord bij Hendrik-Ido-Ambacht
(gemeente Hendrik-Ido-Ambacht en gemeente Alblasserdam)
12. brug over de IJssel bij Deventer (Wilhelminabrug)
(gemeente Deventer en gemeente Voorst)

Verzoeker

Het verzoek tot bescherming als rijksmonument is ingediend bij brief van 29 september 2005 door de Stichting Boogbrug Vianen.

De aanleiding voor het verzoek is tweeledig. Enerzijds wenst verzoeker de voorgenomen sloop van de brug over de Waal bij Zaltbommel te voorkomen. Anderzijds heeft verzoeker aan de Staatssecretaris van OCW verzocht de 12 bruggen bij de Unesco voor te dragen als Nederlands Werelderfgoed. Daartoe dienen de bruggen nationaal beschermd te zijn om genomineerd te kunnen worden.

Verzoeker benadrukt in haar aanvraag de ensemblewaarden in de context van het Rijkswegenplan 1927 en wenst de bruggen beoordeeld te zien als ensemble met in zeer grote mate cultuurhistorische samenhang. Naar oordeel van verzoeker vormen de twaalf bruggen, hoewel verscheiden in architectuur en techniek, een onlosmakelijke groep.

Verzoeker heeft thans expliciet het behoud van de 12 bruggen, gebouwd in het kader van het Rijkswegenplan 1927, in haar doelstelling staan, zodat de stichting als belanghebbende bij de aanvraag wordt aangemerkt.

De wijze van behandeling van de aanvraag tot heden

Naar aanleiding van het d.d. 29 september 2005 ingediende verzoek tot bescherming van de 12 bruggen als groep is dezerzijds vastgesteld dat hiervan zeven bruggen niet eerder zijn beoordeeld. Derhalve is voor deze objecten een adviesaanvraag o.g.v. artikel 3, lid 2 van de Monumentenwet 1988 uitgegaan.

Het betreft : de Maasbrug te Hedel, de brug bij Keizersveer over de Bergse Maas, de Wilhelminabrug te Maastricht, de Moerdijkbrug over het Hollands Diep, de brug bij Dordrecht over de Oude Maas, de IJsselbrug (Wilhelminabrug) te Deventer en de John Frostbrug over de Rijn bij Arnhem.

Bovengenoemde bruggen zijn derhalve thans in procedure in afwachting van een beslissing tot al dan niet beschermen als individueel rijksmonument. Bij de afweging kan mede de vraag worden betrokken of ze onderdeel uitmaken van een complex en of dat aan de betrokken brug een meerwaarde verleent.

Ten aanzien van drie reeds beschermde bruggen, welke onderdeel uitmaken van de aanvraag als complex, kan de aanvraag geen wijziging brengen in de omvang van de bestaande bescherming, maar alleen in een extra waardering als complex-onderdeel.

Dit betreft : de Katerveerbrug bij Zwolle over de IJssel, de Waalbrug te Nijmegen en de brug bij Hendrik-Ido-Ambacht over de Noord.

Ten aanzien hiervan is bij besluit van 13 oktober 2005, onder nr. MS-2005-4338 aan verzoeker medegedeeld dat het verzoek van 29 september 2005 voor wat betreft deze drie bruggen buiten behandeling wordt gelaten, omdat ze reeds een status als rijksmonument bezitten.

Tegen deze mededeling is geen bezwaarschrift ingediend.

Ten aanzien van de brug over de Waal bij Zaltbommel heeft de Staatssecretaris van OCW bij besluit van 13 oktober nr. MS-2005-4338 het verzoek van 29 september 2005 afgewezen op grond van artikel 4:6 Algemene Wet Bestuursrecht (Awb) omdat het hier, onder verwijzing naar het eerdere besluit van 13 mei 2004, een herhaalde aanvraag betreft, waarbij de waardering van deze brug als complex-onderdeel mede betrokken is geweest in de afweging.

Ten aanzien van de brug over de Lek bij Vianen heeft de Staatssecretaris van OCW bij besluit van 17 oktober 2005 onder nr. MS-2005-4340 het verzoek van 29 september 2005 afgewezen op grond van artikel 4:6 Awb onder verwijzing naar het eerdere afwijzingsbesluit van 23 augustus 2005, waarbij het aspect dat de brug onderdeel vormt van de 12 bruggen uit het Rijkswegenplan 1927 al reeds in de eerdere beoordeling is meegenomen.

Procedures

1^e Reeds eerder is een volledige procedure gevoerd met betrekking tot de afwijzing van de brug bij Zaltbommel als beschermd monument. De Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State heeft bij uitspraak van 28 september 2005, kenmerk 200503986/1 geoordeeld dat verzoeker terecht niet als belanghebbende is aangemerkt in haar bezwaar vanwege de destijds te beperkte doelstelling, die uitsluitend gericht was op behoud van de brug over de rivier de Lek bij Vianen, zodat bij beslissing op bezwaar de Stichting Boogbrug Vianen terecht niet-ontvankelijk is verklaard in haar bezwaar jegens de brug over de rivier de Waal bij Zaltbommel.

2^e. Omdat Rijkswaterstaat in maart 2006 met de voorbereidingen tot sloop van de voormalige verkeersbrug bij Zaltbommel-Waardenburg was begonnen heeft verzoeker procedure tot voorlopige voorziening ingesteld.

In deze voorlopige voorziening, welke is gehouden op 15 maart 2006, luidt de uitspraak van 28 maart 2006 dat *het verzoek om voorziening wordt toegewezen in die zin dat het besluit van verweerder (= OCW/RDMZ) van 13 oktober 2005 wordt geschorst tot zes weken nadat verweerder een primaire beslissing heeft genomen ten aanzien van de aanvraag van 29 september 2005, voorzover die ertoe strekt de 12 bruggen als groep aan te wijzen als beschermd monument.*

De uitspraak van de rechtbank is gebaseerd op de formele overweging dat er een aanvraag voor de bruggen als complex is ingediend en dat daarop nog geen antwoord is gegeven.

Verder verwacht de rechtbank dat de bezwaarschriftencommissie OCW ook tot het oordeel kan komen dat de bestreden beslissing dat er sprake is van een herhaalde aanvraag ("ne bis in idem") niet in stand kan blijven.

3^e Omdat bij voorlopige voorziening geen schorsing van uitvoering van de sloopwerkzaamheden was toegewezen heeft vervolgens een kort geding bij de rechtbank Den Haag plaatsgevonden.

Het dictum in het kort geding, dat op vrijdag 7 april 2006 bij de rechtbank Den Haag plaats vond, luidt:

De sloopwerkzaamheden moeten worden gestaakt tot zes weken nadat een beslissing is genomen op de complexaanvraag; dat wil zeggen op het verzoek tot aanwijzing als beschermd monument van de 12 bruggen als bedoeld in het Rijkswegenplan 1927 als complex.

Als gevolg van bovenstaande uitspraak van 11 april 2006 in kort geding tussen Stichting Boogbrug Vianen en Rijkswaterstaat zijn de sloopwerkzaamheden vooralsnog gestaakt.

4^e. Thans lopen er drie bezwaarprocedures bij de Commissie voor de bezwaarschriften OCW, namelijk de afwijzing d.d. 13 oktober 2005 van de brug bij Zaltbommel, respectievelijk de afwijzing d.d. 17 oktober 2005 van de brug bij Vianen als complex-onderdeel en tevens tegen het besluit tot afwijzing d.d. 23 augustus 2005 van de brug bij Vianen als individueel, afzonderlijk monument. De hoorzitting heeft op 19 april 2006 plaatsgevonden. De commissie heeft dienaangaande op 4 mei 2006 advies uitgebracht.

Voorzover hier van belang merkt de commissie op dat de Monumentenwet 1988 geen omschrijving geeft van het complexbegrip. Tot nu toe is de aanwijzing van een complex altijd geschied door de samenvoeging van besluiten waarbij is besloten een onroerende zaak aan te wijzen als beschermd monument, zomede als samenstellend onderdeel van het complex. Alle samenstellende onderdelen dienen als zodanig voldoende monumentwaarde te hebben en de waarde van het complex is in feite gelegen in de meerwaarde, die de onlosmakelijke samenhang der objecten vormt.

In navolging van de uitleg die de voorzieningenrechter ter zake de aanvraag van 29 september 2005 heeft gegeven, dient naar het oordeel van de commissie het gestelde complex als zodanig in het kader van een te nemen primair besluit te worden beoordeeld. Daarbij heeft te gelden dat alle 12 individuele bruggen uit het Rijkswegenplan 1927 een zelfstandige monumentwaarde dienen te bezitten om tot aanwijzing als complex te kunnen overgaan.

Voorzover individuele bruggen reeds eerder zijn beoordeeld en in besluiten tot uitdrukking gebracht, kan de staatssecretaris bij het nemen van bedoeld primair besluit - sc. inzake de complex aanvraag - deze eerdere besluiten in ogenschouw nemen.

Voornoemde commissie voegt daar als slotoverweging aan toe dat de staatssecretaris zich in dat verband bij wijze van voorvraag ook zal moeten uitspreken of een complexaanwijzing als verzocht überhaupt mogelijk is en zo ja, uit een oogpunt van monumentenbeleid wenselijk is.

PDAC heeft eerder het advies uitgebracht

In het onderstaande zal derhalve naar aanleiding van het verzoek om bescherming van de 12 bruggen uit het Rijkswegenplan 1927 als één onlosmakelijk complex bij de te nemen beslissing primair de vraag beantwoord worden of een dergelijke aanvraag binnen het kader van de Monumentenwet 1988 mogelijk is.

Secundair komt de vraag aan de orde of bij een inhoudelijke beoordeling in de voorliggende situatie sprake is van een monumentaal complex.

Beoordeling van de aanvraag

De onderhavige aanvraag van 29 september 2005 is geformuleerd als een verzoek om een uitzondering te maken op de *Tijdelijke beleidsregel aanwijzing beschermde monumenten d.d. 14 juli 2004* en de 12 bruggen gebouwd in het kader van het Rijkswegenplan 1927 als één samenhangend monument te beschermen.

In de aanvraag wordt de bescherming van de 12 bruggen als groep noodzakelijk aangemerkt, waarbij de ensemblewaarden in de context van het Rijkswegenplan 1927 als argument wordt gehanteerd.

De voorliggende aanvraag is daarmee in zijn doelstelling als een rechtstreekse aanvraag tot bescherming van een complex, zijnde een nauw bij elkaar behorende groep van monumenten, op te vatten.

De Monumentenwet 1988 kent echter geen complex-begrip, maar alleen individuele monumenten. Binnen het stelsel van de Monumentenwet 1988 kan aan een verzameling van individuele rijksmonumenten een zodanige samenhang worden toegekend dat deze objecten in technisch administratieve zin in een zgn. complex-constructie worden ondergebracht, waaraan dan een afzonderlijke omschrijving wordt verbonden en ook een apart monumentnummer wordt gegeven. Het gaat hier om de wijze van registratie in het monumentenregister, zodat kenbaar is dat de desbetreffende beschermde monumenten gezamenlijk een complex vormen. Ook al is een aanvraag geformuleerd als een verzoek tot bescherming van één monument in de vorm van een ensemble (complex), dan leidt deze vervolgens toch in het stelsel van de Monumentenwet 1988 tot de beoordeling van de individuele monumentwaarde van de betrokken objecten, ten aanzien waarvan vervolgens in de waardering een zodanige samenhang moet worden aangetoond dat deze als één complex kan worden aangemerkt. Verzoeker presenteert haar aanvraag immers weliswaar als één monument, maar vraagt in feite de bescherming aan van twaalf verschillende objecten.

Het verzoek tot bescherming als complex van de 12 bruggen kan derhalve slechts worden vertaald naar de aanvraag tot individuele bescherming van tot nu toe niet-beschermde bruggen, voorzover nog niet eerder beoordeeld. Dat is met betrekking tot de onderhavige aanvraag gebeurd.

Uit het bovenstaande volgt naar mijn oordeel dat bruggen ten aanzien waarvan in het verleden is vastgesteld dat zij onvoldoende individuele waarde uit oogpunt van monumenten- zorg bezitten, niet alsnog als onderdeel van een complex toch voor bescherming op grond van de Monumentenwet 1988 in aanmerking kunnen worden gebracht. In dit verband wordt verwezen naar het advies van de Commissie voor de bezwaarschriften d.d. 4 mei 2006 terzake de bruggen te Zaltbommel en Vianen als complex onderdeel, waarin is overwogen: *alle samenstellende onderdelen als zodanig dienen immers voldoende monumentale waarde te hebben en de waarde van het complex is in feite gelegen in de meerwaarde die de (onlosmakelijke) samenhang der monumentale objecten vormt.*

Naar het oordeel van voornoemde commissie vloeit daaruit evenwel dan ook voort dat de aanvraag van 29 september 2005 niet uitgesplitst kan worden zonder over het - gestelde - complex als zodanig te beslissen.

De commissie voegt daar echter in het advies aan toe dat de staatssecretaris bij wijze van voorvraag zich ook zal moeten uitspreken of een complexaanwijzing als verzocht überhaupt mogelijk is en zo ja, uit een oogpunt van monumentenbeleid wenselijk.

De hier bijgaande beslissing spreekt zich dan ook over dit aspect uit.

Ten aanzien van de onderhavige aanvraag van 29 september 2005 wordt door verzoeker bij voorbaat uitgegaan van het bestaan van een onlosmakelijke groep, welke in de visie van verzoeker als één monument dient te worden aangemerkt.

Naar mijn oordeel biedt de Monumentenwet 1988 mij niet de mogelijkheid tot deze benadering. In formele zin kent, als gezegd, de wet het begrip "ensemble", "groep" of "complex" niet en in praktische zin zal een aanvraag daartoe zich altijd eerst dienen te vertalen in de beoordeling van de individuele monumentwaarden en daarnaast pas in de aanwezigheid van voldoende samenhang in architectonisch of cultuurhistorisch opzicht om het als onderdeel van een eenheid aan ten kunnen merken en als zodanig te registreren in het monumentenregister.

Derhalve dient de aanvraag voor 12 bruggen als één monument primair te worden afgewezen vanwege de intrinsieke onmogelijkheid in het kader van de Monumentenwet 1988 een zodanige aanvraag, los van de individuele beoordeling van de afzonderlijke objecten, in behandeling te nemen.

In aanvulling op de primaire beslissing is nog het volgende van belang.

Beoordeling van het gestelde ensemble

Naar aanleiding van de in het bovenstaande omschreven voorgeschiedenis van dit besluit bestaat er aanleiding in te gaan op de vraag of in de voorliggende situatie sprake is van een zodanige samenhang van individuele monumenten dat daarop uit oogpunt van monumentenzorg de complex constructie van toepassing zou kunnen worden verklaard.

De aanduiding complex komt als begrip niet voor in de Monumentenwet 1988, maar is wel recent omschreven in artikel 1, lid 1, sub k. van het BRIM:

Samenstel van beschermde monumenten dat wordt gekenmerkt door hun onderlinge samenhang die mede bepalend is voor hun monumentale waarde, en dat als complex is ingeschreven in de ingevolge de wet vastgestelde registers.

In par. 2.7 van de nota van toelichting op het BRIM is nader omschreven wat onder een complex in de zin van de monumentenbescherming wordt verstaan: uitgangspunt van de complexbescherming is dat de samenhang van de samenstellende onderdelen een eigen waarde heeft en dat deze samenhang een meerwaarde geeft aan de onderdelen.

De complexbescherming is een aanwijzingstechniek waarmee de samenhang van de samenstellende beschermde monumenten en de meerwaarde die hierdoor aan deze monumenten wordt toegekend, tot uitdrukking wordt gebracht en als zodanig wordt beschermd, aldus deze toelichting.

Hetgeen tot nu toe door Onze minister, voor deze bij de Rijksdienst voor de Monumentenzorg als complex is aangemerkt, betrof ensembles die een ruimtelijke eenheid vormden of tenminste een overzienbare samenhang vertoonden, die als zodanig bij beschouwing ter plaatse kon worden ervaren. Dit kan een samenhangend beeld betreffen in architectonische zin, of in aanleg of als historisch gegroeide functionele of ruimtelijke eenheid.

Voorbeelden hiervan zijn een historische buitenplaats met hoofdgebouw en parkaanleg, een kloostercomplex, een boerderij met erf en bijgebouwen of een samenstel van verdedigingswerken, mits territoriaal verbonden.

In onderhavige situatie betreft de gestelde samenhang een plan tot uitvoering van infrastructuur voor een rijkswegennet, waarvan de bruggen een onmisbare schakel vormen. De objecten liggen echter verspreid over een groot deel van Nederland, zodat de samenhang in ruimtelijke en visuele zin niet kan worden ervaren.

De gestelde ensemblewaarde wordt ontleend aan een op historische planvorming gebaseerd concept, dat zijn uitwerking heeft gevonden in divers aantal afzonderlijke, enkelvoudige objecten, soms op een paar honderd kilometer van elkaar gelegen.

Bovendien vormt het Rijkswegenplan 1927 in die opvatting het samenstellend monumentencomplex en een dergelijk plan of idee met inbegrip van de schriftelijke neerslag daarvan, is niet aan te merken als een onroerend monument, zoals in artikel 1, sub d. van de Monumentenwet 1988 is vereist wil er sprake zijn van een beschermd monument.

Deze feitelijke situatie betekent geen dan wel in ieder geval onvoldoende grondslag om aan de onderscheidene objecten – daargelaten in hoeverre ze nog origineel zijn – een zodanige monumentale samenhang toe te kennen, dat ze als ensemble in de tot nu toe door de Rijksdienst voor de Monumentenzorg gehanteerde en door de jurisprudentie getoetste betekenis kunnen worden aangemerkt en daarmee als monumentencomplex bescherming kunnen verkrijgen.

Hetgeen onder een groep van samenhangende monumenten in de door verzoeker gewenste zin wordt verstaan leidt tot een onbepaalbare begrenzing, die uiteindelijk grote delen of de gehele infrastructuur van Nederland kan omvatten. Ook in de praktijk liggen hier grenzen aan hetgeen wettelijk, bestuurlijk en organisatorisch nog haalbaar is. Evenzeer om die reden is de door verzoeker gekozen benadering van het begrip “groep van monumenten” onwenselijk.

Derhalve kan ten aanzien van de twaalf bruggen uit het Rijkswegenplan 1927 niet gesproken worden van de aanwezigheid van een groep van monumenten die in hun samenhang een zodanige meerwaarde hebben dat daarop de complexbescherming van toepassing verklaard kan worden.

Gelet op het bovenstaande kan de vraag of bescherming als ensemble mogelijk is om bovengenoemde overwegingen niet positief worden beantwoord.

Overweging inzake samenstellende onderdelen

Ten aanzien van de brug in Zaltbommel heeft een aanvraag tot bescherming inmiddels geleid tot een afwijzende beslissing die tot in hoogste instantie is aangevochten geweest, maar onherroepelijk is geworden. Het staat daarmee vast dat de brug onvoldoende individuele waarde als rijksmonument vertegenwoordigt.

Daarbij maakt het niet uit dat de Raad van State een oordeel over de niet-ontvankelijkheid heeft gegeven en niet op inhoudelijke gronden tot bevestiging van de afwijzing heeft beslist.

Zie R02.4.3 AbRvs d.d. 27 juli 2005, zaaknr 200203803; LJN : AU0147.

Aangezien deze brug individueel niet in aanmerking komt voor bescherming, kan de brug per definitie ook geen rijksmonument als onderdeel van een complex zijn, omdat mede als gevolg van de jurisprudentie bij bezwaarschriftencommissie en rechtbank een complex-onderdeel op zich al voldoende waarde als rijksmonument moet hebben.

Ten aanzien van de brug over de Lek bij Vianen is ook een eerdere afwijzing d.d. 23 augustus 2005 geweest, welke in bezwaarprocedure momenteel aan de orde is. Dienaangaande is de commissie voor bezwaarschriften in haar advies van 4 mei 2006 tot de conclusie gekomen het bezwaar tegen de afwijzing van de Boogbrug bij Vianen als individueel rijksmonument ongegrond te verklaren. Evenals ten aanzien van de brug te Zaltbommel-Neerijnen speelt mee dat in het afwegingsproces het feit dat de brug tot het Rijkswegenplan 1927 behoort nadrukkelijk betrokken is geweest.

Hoewel in het geval van Vianen de definitieve uitkomst niet vast staat, mag vooralsnog worden aangenomen dat het negatieve standpunt ten aanzien van de waardering als rijksmonument in stand blijft en dat een onvoldoende rijksbelang als individuele brug mede betekent dat het dus geen complex-onderdeel kan vormen.

In aanmerking genomen dat de bovenbouw van de brug in Moerdijk tegen eind 20^e eeuw is vervangen door een nieuwe stalen liggerbrug waardoor de gaafheid en oorspronkelijkheid van het ontwerp uit het Rijkswegenplan 1927 in overwegende mate aan dit bouwwerk als enkelvoudig object is verloren gegaan, mag worden verwacht dat ook deze brug bij toetsing onvoldoende waarde vertegenwoordigt uit oogpunt van monumentenzorg.

Hiermee bestaat het vooruitzicht dat al drie van de bij de aanvraag als groep van 12 bruggen uit het Rijkswegenplan 1927 niet meer in aanmerking komen voor rijksbescherming. Waar verzoeker bij haar aanvraag de *onlosmakelijke* eenheid van het ensemble benadrukt, en ook de commissie voor bezwaarschriften in zijn advies benadrukt dat *alle* samenstellende onderdelen als zodanig voldoende monumentale waarde moeten hebben, kan worden vastgesteld dat in ieder geval een kwart hiervan niet aan deze kwalificatie voldoet.

Daarmee is de gestelde waarde van het ensemble aanzienlijk verminderd en kan per definitie naar de eigen criteria van verzoeker geen sprake meer zijn van een onverbreekelijke eenheid, zodat de door verzoeker gestelde grondslag aan deze aanvraag tot bescherming van één monument, bestaande uit de 12 bruggen, is komen te vervallen.

De Staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,
mr. Medy C. van der Laan,
namens deze,
de Directeur van de Rijksdienst voor de Monumentenzorg,
voor deze,

b.a.

(mr. M.P. Otten, hoofd Monumentenregistratie en Subsidies)

c.c.

De Staat (Verkeer en Waterstaat)
Postbus 635
8000 AP Zwolle

De Staat (Financiën, Domeinen)
Postbus 635
8000 AP Zwolle

Gemeente Zwolle
Postbus 93
8000 GA Zwolle

Gedeputeerde staten van de provincie Overijssel
Postbus 10078
8000 GB Zwolle

De Staat (Verkeer en Waterstaat)
Postbus 9070
6800 ED Arnhem

Gemeente Hattem
Postbus 93
8050 AB Hattem

Gedeputeerde staten van de provincie Gelderland
Postbus 9090
6800 GX Arnhem

Gemeente Werkendam
Postbus 16
4250 DA Werkendam

De Staat (Verkeer en Waterstaat)
Postbus 2222
4800 CE Breda

Gedeputeerde staten van de provincie Noord-Brabant
Postbus 90151
5200 MC 's-Hertogenbosch

Gemeente Geertruidenberg
Postbus 10001
4940 GA Raamsdonkveer

De Staat (Financiën, Domeinen)
Postbus 2222
4800 CE Breda

Gemeente Maastricht
Postbus 1992

6201 BZ Maastricht

R
D
Gedeputeerde staten van de provincie Limburg
Postbus 5700
6202 MA Maastricht

M
Z
Gemeente Zaltbommel
Postbus 10002
5300 DA Zaltbommel

Gemeente Arnhem
Postbus 99
6800 AB Arnhem

De Staat (Financiën, Domeinen)
Postbus 740
2300 AS Leiden

Gemeente Nieuwegein
Postbus 1
3430 AA Nieuwegein

Gedeputeerde staten van de provincie Utrecht
Postbus 80300
3508 TH Utrecht

NV Nederlandse Gasunie
Concourslaan 17
9727 KC Groningen

Gemeente Vianen
Postbus 46
4130 EA Vianen

Gemeente Nijmegen
Postbus 9105
6500 HG Nijmegen

Gemeente Dordrecht
Postbus 8
3300 AA Dordrecht

Gedeputeerde staten van de provincie Zuid-Holland
Postbus 90602
2509 LP 's-Gravenhage

Gemeente Moerdijk
Postbus 4
4760 AA Zevenbergen

R
D
M
Z
Gemeente Maasdriel
Postbus 10000
5330 GA Kerkdriel

Gemeente 's-Hertogenbosch
Postbus 12345
5200 GZ 's-Hertogenbosch

De Staat (Verkeer en Waterstaat)
Postbus 740
2300 AS Leiden

Gemeente Zwijndrecht
Postbus 15
3330 AA Zwijndrecht

Gemeente Hendrik-Ido-Ambacht
Postbus 34
3340 AA Hendrik-Ido-Ambacht

Gemeente Alblasterdam
Postbus 2
2950 AA Alblasterdam

Gemeente Deventer
Postbus 5000
7400 GC Deventer